

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Și banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Apropiindu-ne de sfârșitul anului, cu tot respectul rugăm pe onorații restanțieri ai organului nostru, să binevoiască a ne trimite prețul de prenumerare încă înainte de expirarea anului. Încheierea o facem după stilul nou.

Cu stimă.

Administrațiunea organului
„Biserica și Școala“.

Nr. 6978/1906

Concurs.

Pentru ocuparea catedrei de matematică și fizică la institutul pedagogic gr. or. român din Arad, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreună cu acest post sunt :

a) pentru profesor provizor 1600 coroane, anual;

b) pentru profesor definitiv salariu fundamental 800 coroane, bani de cortel 500 cor., cvincenale de 200 cor., începând cu ziua intrării în funcțiune și îndreptățirea de a participa la fondul diecesan și penziune cu obligamentele statutare.

Se cere cvalificațiune pentru preparandii ori coale medii și cvalificațiunea prevăzută în Statutul organic §-ul 122 p. 10.

La concurs sunt admiși numai recurenți de religiuinea gr. or. română.

Recurenții au să-și substearnă recursele înscrise cu documente originale la adresa Consistoriului gr. ort. român din Arad în termenul indicat.

Arad, din ședința consistorială ținută în 23 Decembrie (6 Decembrie) 1906.

Joan J. Papp,
Episcop.

O carte prețioasă.

Scrisori și inscripții ardelenne și maramureșene
II. Inscripții și însemnări (Formând volumul
XIII din „Studii și documente cu privire
la istoria Românilor“). — de N. Iorga.
București, 1906. pagini 386.
volum 8° m.

Neobositul scrutaător al trecutului neamului nostru românesc, providențialul dascăl al întreg românismului, nici o clipă nu scapă, în cursul studiilor și drumurilor sale, pentru a îmbogăți comoara de monumente relative la trecutul popoului nostru.

În cursul drumurilor ce a făcut prin Ardeal și Maramurăș, dl N. Iorga a adunat tot ce a găsit dovezi de viață din trecut, sat de sat, românesc, sau urme de așezăminte de ale noastre, pe cari, în parte, le dă în volumul, a cărui titlul l'au indicat în capul acestor șire.

Importanța publicării materialului istoric, mai ales a celui atât de greu de adunat, la care se cere o energie și o muncă de care puțini oameni sunt capabili — la noi nu cunoaștem altul, decât pe dl N. Iorga — nu cere o argumentare sofistică, ci se impune prin însăși importanța ce oferă, ca adaus de informațiuni asupra trecutului, — la noi mai ales, din punct de vedere istoric, puțin exploatat.

Bogatul material adunat din împrăștierea lui sporadică, adunat de dl N. Iorga, e împărțit, în cartea sa, în capitolele, sau categoriile următoare :

Manuscrise. În seria aceasta, însemnări găsim, pe un Moltivelnic din 1689, versurile manuscrise:

„Dragă tată alii meu prea-dulce,
Văzui, că acumii mă voiți duce
La tatălui ce m'au ziditii, —
Că așa mi-au poruncitii.

*De vr'o două sau trei zile
Să mă duc în ceriul la sine.*"

Deși versurile par a fi scrise, după limba lor, mai târziu decât pe timpul scrierii Molitvelnicului dela anul ridicat, totuși reprezintă un interes, din punct de vedere și literar cultural.

Între *Tipărituri*, găsim, adunate cu multă sîrguință, notițele și înscricțiunile scrise prin cărți tipărite.

Pe o cărticică fără titlu, cu unele însemnări scrise în anii 1666 și 1677, se găsește și o serie de versuri scrise în trei limbi, dintre cari iată cele românești :

*Ferecsituy esel barbat
Kare are pat curat,
Kuj nyevasta poate zicse :
Nu am fakut, o vinicse.*

*Versze macar lachremilye
Fetelye și mujerilyé ;
Nu gindi, fi fore grise,
Cse sze plindse nu se p...*

*Csinye are minte
Aore sze take,
Si kend nu sze kade
Sze nu tot greaszke.*

*Csej fegeduiala
Fere derujala ?
Treketoere brume,
Fum, vunt, prah sau spume.*

*Iar cei en mune
Nu ieszte mincsune.*

În fața acestor «versuri» cu lucruri «trecătoare» ca «bruma», ca vântul, praful și spuma ; în fața acestei poezii : ascunde-te Halici din Caransebeș, căci ești usurpator al paginilor istoriei literaturii române !...

Tot între «tipărituri» găsim, reproduș «Cuvânt înainte», din *Catehismul cel Mare* al lui Gheorghie Gavriil Șincai, în care scrie strălucitul învățat blăjan : «Și s'a ridicat în anul de curând trecut 1782 școala normălească. (elementară N. R.) din Blaj, a căruia director fui însuși orânduit dela înălțatul craescul Guberniu». Apoi : «Cei săraci, de cari mai mulți se află în neamul nostru decât bogăți... M'am sîrguit cât am putut, ca dela cuvintele și vorbele ceale tocma românești nici cum să nu mă abat și depărtez, ci să le aleg, duplecum pe unele locuri mai bine vorbesc românește decât pre altele, precum am și făcut, — nu pentru altă-ceva, fără numai ca prin normă, pre carea după prea înalta voie a chesaro-crăescului Maiestai trebuie să se îndrepte toți oamenii, să se îndrepte și să se sporească limba noastră, precum și a altor neamuri.»

La 1783, (înainte de a se naște liberalismul și de a se visă constituția), un neam de săraci

eră ajutat de stăpânire, ca să-și sporească învățătura în limba sa ! — e bine s'ó știm, noi, cei din veacul al XX-lea al erei Mântuirii...

Afară de amanunta indicare a diferitelor cărți, și bisericești și de altă natură, cu notițele și înscricțiunile de pe dănsese, autorul ne dă indicațiuni istorice și de ordin politic, și bisericesc.

Așa, într'un Calendar (1829) aflăm următoarele importante informațiuni :

Statistica Românilor și Sârbilor din diecezele Arad (292.897, față de 11.621), Timișoara (254.540, față de 170.432) și Vârșeț (220.746 față cu 28.959).*)

Nu ar fi oare prețios, să se facă *astăzi* comparația raportului etnic dintre Sârbi și Români, — pentru a se vedeă progresul unuia sau altuia din aceste două elemente, întotdeauna învrăjmășite pe terenul bisericesc, pentrucă... nu principiile Mântuitorului : «Vinde tot și împarte săracilor...» a fost profesat de cei cu prerogative din vremuri...

Urmează, în cartea d-lui N. Iorga, capitolul : *Inscricții*, în ordinea alfabetică a comunelor românești. Vom dă câteva.

La biserica din *Altina* se găsește (1770) conscripția familiilor românești neunite în Scaunul Nocihiului, protopopiatul Săcărâmbului, după următoarele rubrici : Numele satului ; N. caselor : Numele și porecla familiilor ; Văduvi, văduvele.

Se vede că e timpul lui Iosif II., împăratul organizator !

La biserica *neunită* din Beiuș, se află o carte slavonă, pe care e scris, că în anul 1733, când «au brumat până la Ispas», după Paști a început să se clădească acea biserică.

Tot acolo este și următoarea notiță :

(1814) «Într'acesta annu de cu primăvară au fostu mare bătae la Galia, că de totul au bătut și surpatu binea-credinciosul Alexandru Pavloviciu, pe sumețul și falnicul Bonaparte Napoleon, Împăratul Frâncilor, carile asemenea era lui Darie și lui Poriu cu mândrie și cu sumeție, și l-au isgonit din Scaun și l-au trimis rob la ostrovul Elba». (Pag. 50).

În legătură cu simpatia ce reiese, din partea «preotului Nicolae» pentru moshicescul împărat, ne vin în minte vizitele de pe vremea calvinistă (Sava Brancovici) la Muscali, apoi călătoria din veacul al 18-lea a unui preot bănațean. (Publicată de dl N. Iorga), în urmă iconarii și Muscalii la 1848, — ca să ne dăm seamă de primitivitatea judecării în chestii mari a înaintașilor nostri și de naivitatea lor.

Am putea să înmulțim exemplele, citațiunile din capitolul indicat, cu foarte interesante, uneori prețioase indicațiuni și explicări a contactului și relațiunilor dintre fii neamului nostru de pretu-

*) La pag. 69 este o statistică a Românilor din distr ctul Brașovului la anul 1760.

tindeni, a întemeierii de biserică, — dar ne vedem nevoiți a ne reduce expunerile, din cauza restrângerilor cadre ale unui articol ca cel de față, — care, în definitiv, nu are altă pretenție, decât de a informa și eventual de a dispune pe cetitori, să se intereseze singuri și direct (mai ales bisericani), de cartea din chestiune a d-lui N. Iorga.

Cu toate acestea însă, nu pot întrelăsa de a spune, că dintre toate indicațiunile, în parte naive din punct de vedere istoric, numai una se referă, din multele notațiuni, la acel Horea, pe care îl cunoaște bine literatura poporană, cântecul. Despre el găsim în toată cartea atâta: «Să (se) știe cându' au spartu' țara Horea, era vâleatulă 1784; atuncea s'au scrisu. Scris-amu popa Ioan(ă)șu' din Fenșu; 1784» (arabice). [Zlatna, Biserica neunită. Pag. 211].

Urmează, în cartea d-lui N. Iorga: «Dintr'o conscripție dela 1761*»), estrase și indicarea preoților și credincioșilor români, împărțiți după confesiune.

Un capitol foarte prețios este acesta, de utilizat în materia indicată prin însuși titlul său, ca material de studiu statistic și comparativ.

În afară de indicațiile bibliografice, topice și onomastice, cartea d-lui Iorga mai cuprinde un prețios material istoric, mai ales «Correspondența vlădicăi Dionisie Novacovici», păstrată în Arhiva de stat din Buda.

Prețioasa lucrare a d-lui N. Iorga despre care am vorbit în cele de până aci, este o nouă contribuție la cunoașterea trecutului poporului nostru, și este o operă editată științificește în deplinul înțeles al cuvântului, pentru a servi aceluia ideal, pe care cu inimă și râvnă îl urmărește ilustrul savant, îmbogățind și mijloacele, pentru ajutarea și îndrumarea propășirii noastre culturale, în spre armonia intelectuală a întreg românismului.

S. S.

Iar chestia școlară.

Gândindu-ne la scopul ce școala peste tot și în special cea elementară are de realizat, și uitându-ne la rezultatele aceleia, trebuie să vedem că aceste rezultate sunt încă prea puțin corespunzătoare. Astfel se știe, că școala trebuie să dea elevilor săi întreaga cultură materială, formală și morală, așa fel, încât de această cultură să se poată servi acei elevi ca de un adevărat conducător al lor în lupta vieții. Cum atinge școala acest scop, putem să aflăm atunci, când, urmărind viața elevilor dela absolvire și până în capăt și comparându-le-o pe aceasta cu a celorlalți indivizi, cari n'au fost nici decât sub influența școlară, vom vedea întru cât se pot ei servi de cele învățate în școală, pentru-ca în lupta vieții să poată triumfa cu mai mare ușurință decât cei din urmă.

Așa fiind, să luăm la examinare întâi cultura materială și să ne întrebăm aci, cari și câte sunt cunoștințele din școală, cari de fapt sunt absolut trebu-

*) Arhiv. Stat. Buda, Correspondența Episcopului Dionisie Novacoviciu.

incioase pentru viață? Cari sunt apoi cele folositoare? Trebuie să recunoaștem că numărul celor dintâi este restrâns de tot; iar numărul celor de al doilea fel de cunoștințe crește, dar pe măsură ce scade însemnătatea folosului lor. Nimeni nu va putea contesta apoi nici numărul cel mare de cunoștințe din școală, cari nu pot aduce în viață nici măcar folosul cel mai mic, ci din contră, pagubă — dacă nu într'alt sens, cel puțin în sensul că răpesc locul cunoștințelor trebuincioase.

Auzim adesea pe câte un părinte exprimându-se, că nu dă copilul său la școală, căci și așa n'are să iasă din el popă sau nu știu ce învățat. Ne place să ne mângâiem zicând, că acel părinte vorbește așa din neștiință; totuși ar trebui să băgăm de seamă că dacă cultura materială ar fi bine predată în școală, fotoasele ei le-ar vedea și părintele acela nepriceput și atunci cred că n'am avea așa mult de luptat nici cu neajunsul cel mare al absențelor elevilor.

Vedem apoi câte pe unul dintre absolvenții școlai cum aleargă, îndată ce s'a făcut și el mare, să ocupe vre-o slujburiță. Oare ce fac aceștia altă, decât caută a se pune în poziția aceea, ca să se poată folosi de cunoștințele câștigate în școala elementară? Și cum puțini, foarte puțini pot ocupa slujbe, astfel este foarte mare numărul acelor, cari umblă de colo până colo, arătând cât este el de știutor în toate — cele învățate în școală — până ce mănâncă tot cât i-a rămas dela părinți, pentru-ca pe urmă, muncind din greu, să se poată susține, și așa să ducă lupta vieții mai prost decât toți.

Iar acolo, unde elevul, după absolvire, își vede de afacerile vieții, aproape toate cunoștințele câștigate în școală evaporază, rămânând de cele mai multe ori numai cu cunoștințele iscălirii sau a scrierii numelui — și aceasta pentru-că îi de absolută trebuință în viață. Și cu toate acestea câte cunoștințe de acestea absolut trebuincioase ar fi, pe cari le-ar putea da școala.

Ei bine, toate acestea dovedesc că cultura materială în școală e încă departe de a fi dată așa ca de dânsa să se poată cineva folosi în viață ca și de un bun conducător al său. De unde se vede deci, că alegerea și aranjarea materiei de învățămînt în școala elementară e încă o problemă, care așteaptă deslegarea.

Să vedem acum cultura formală. Cu cât judecă oare mai sănătos absolventul școlai elementare decât ceilalți? Asta iarăși bine o putem și atunci, când, după ce acela s'a făcut mare, având a face cu dânsul, vedem cum ne pricepe cea ce-i spunem, vedem cum putem săvarși cu dânsul lucruri folositoare indivizilor și societății. Nu odată suntem însă surprinși de faptul că acel absolvent, în loc să ne priceapă mai bine decât ceilalți, ne pricepe mai rău decât toți, așa că, în loc să-l avem sprijin, îl avem deapurarea pedecă. De câte ori apoi nu trebuie să constatăm cum tot lipsa de judecată a împins pe absolventul școlai pe povârnișul decadenței sale.

Iar aceste lucruri sunt suficiente de a dovedi că nici cultura formală nu se dă în școală așa cum se cade, și că deci, aflarea metodei de a se predă cunoștințe din școală așa, încât printr'însele să se formeze de fapt judecata elevului, este iarăși o altă problemă, ce așteaptă a fi rezolvată.

În fine, nu stăm cu nimic mai bine nici cu cultura morală. Absolventul, în loc să fie un caracter ferm, în loc să reziste ca zidul contra furtunelor păcatelor, el se clatină și se îndoaie la acele furtuni, de regulă mai mult decât ceilalți. Și nu știu cum, ispitele păcatelor par-că de dânsul se leagă cu mai multă

tărie decât de ceilalți — și nici odată fără succes voind par'că să demonstreze, și demonstrând, să-și bată joc de tot succesul școlăii.

Această tristă experiență poate să o facă oricine, numai să observe lucrurile și să le judece imparțial. Iar această împrejurare se poate explica numai așa că, până când cela care nu se bucură de instrucțiunea școlară, și de frica consecințelor — întocmai unui animal, sau mai bine a copilului mic — se ține de legile morale ce și le-a format el până aci atât prin educație părinților, cari n'au încetat de a-i inspira groază și spaimă pentru a nu săvârși anumite fapte rele, cât și din pășania allora, zic până atunci cela cu instrucția școlară, chiar în urma acelei instrucții pretinde a fi mai liber în toate faptele sale. Căm însă caracterul elevului nu este deplin format din școală, — și între împrejurările actuale acela nici că se poate forma pe deplin, pentru că de caracter format poate fi vorba numai la oameni mari — astfel ajungând el în mediul păcătos în care are să trăiască întreg restul vieții sale, nu încetează de a fi ispitit de toate păcatele acelui mediu, iar el, de regulă cade victima acelor ispite. În rezumat deci, școala elementară nici pe o cale nu atinge în deajuns adevăratul său scop, de unde apoi, nici rezultatele sale de până aci nu sunt de însemnătate ce ar trebui să aibă. Iar de aci provine, că se trage la îndoială de multe ori, dacă școala aduce folos, ori din potrivă, pagubă. Fiecare cunoaște păcatele civilizațiunii moderne! Școala însă propagă această civilizațiune, va să zică în mod indirect ea este părtașă la producerea păcatelor aceleia. Și cu toate acestea, școala, întru nimic nu e vinovată; vina întregă o poartă aceia cari ar putea, și totuși nu luptă pentru a pune școala pe calea cea bună, cătră adevăratul său scop. De regulă așa se întâmplă, că deși se găsește câte unul ca să lupte în direcția aceasta, atunci el este bătut pe umeri și laudat, spunându-i-se în față „brav“, — pentru că ăstor fel de luptători așa li-se zice că vânează glorie, — nimeni însă nu aleargă să se grupeze în jurul lui, ca așa, unindu-și puterile, să ducă la îndeplinire toți, ceea ce unuia singur, sau chiar mai multor luptători răsleți, i-ar fi și le-ar fi cu neputință. Dacă numai un mic număr dintre cei chemați ar pune umăr la umăr spre a lucra în direcția aceasta, atunci de sigur că n'ar trebui să treacă mult timp, pentru-ca teoreticianii să fie scutiți de sarcina de a mai croi — la masa verde — direcția școlăii elementare. Iar dacă toți cei chemați ar jertfi o parte măcar cât de neînsemnată din timp și puteri pentru acest lucru, — pentru ei cel mai însemnat — atunci în curând școala ar ajunge pe adevărata sa cale, iar rezultatele sale vor fi mai bine simțite de toți, atât de nepricepătorul părinte, cât și de elevul ei increzut etc., încât nu s'ar mai trage la îndoială, dacă ea este folositoare or nu.

Mai amintesc aci rămânând ca despre aceasta să tratez mai pe larg cu o altă ocaziune, — că, pentru a ne apropia noi de adevărata cale care duce la scop, trebuie să avem în vedere cele experimentale, să căutăm apoi după începutul, mersul și capătul acestora în însași firea lucrurilor, în natură; de acolo să le descurcăm.

Deci nu într'atâta cărțile teoreticianilor ci mai mult cartea naturii să o consultăm și aici. Și să nu ne descurajăm dacă la început nu vom merge tocmai neted cu cetitul în acea-tă carte, ci cu atât mai vârtos să ne îndoim stăruința noastră și mai târziu mulțumirea noastră va fi cu atât mai mare, iar folosul — și mai mare.

Pavel F. Dirlea,
învățător.

Activitatea mitropolitului Sava II. Brancovici.*)

(Urmare.)

Dar cu toată supunerea impusă față de superintendentul Tiszabecsi, mitropolitul Sava nu credea că trebuie să ceară vr'odată părerea acestuia¹⁾. El ținu în anul 1675 două sinoade mari în Belgrad, în care stabilii așezăminte sau regule disciplinare pentru folosul preoților, a bisericilor și a creștinilor, independent de decretul lui Apafi din 1669 și 1674. Făcu o nouă călătorie în Rusia,²⁾ și când reîntoarse în țară își ridică din nou vocea în contra decretului tirănesc din 1674 jelbindu-se la principe, cumcă oarecari se silesc a strică vechile privilegii și obiceiurile bisericii orientale. Apafi, care în acelaș an (1675) numi pe fratele mitropolitului, George, agent diplomatic la Constantinopol și pentru eminentele servicii îi donă domeniul Vinții-dejos, nu putea să nesocotească gravaminele mitropolitului.

De aceea prin diploma din 30 Decembrie 1675, asigură independența bisericii române, cel mai mare succes al mitropolitului Sava³⁾, ordonând ca bisericile românești, protopopii și popii să nu se răpească dela episcopul lor prezent și dela cei cari vor urma.

Iată cuprinsul acelei diplome:

„Mihail Apafi, din grația lui Dumnezeu, principele Transilvaniei și a părților ungurești Domnilor, Jupanul Secuilor, poruncin tuturor oamenilor de toată diregătoria, cumcă Prea Onoratul Sava Brancovici, vrednicul Episcop al bisericilor Românești, Sârbești și Grecești de sub stăpânirea Noastră, care locuiește în mănăstirea ce se află în Bălgrad, cu ceilalți inspeetori, protopopi și popi de el ținători, la olaltă ne-au rugat cu umilință — de oarece unii stricând vechile privilegii ale lor se silesc a resturnă datinile mărturisirii lor și guvernarea lor; Noi însă pân'acum nu am dat spre aceasta licență, ca să fie nepăciuiți în privilegiiile dăruite dela principii de fericită aducere aminte. Prin urmare poruncin aspru tuturor credincioșilor noștri de orice diregătorie și stare, ca numitele biserici, protopopi și popi dela cel prezent și dela Episcopii lor, cari au de a urmă, să nu se răpească. Pe lângă aceasta spre susținerea aceluiaș Episcop și a servitorilor lui și a celorlalte persoane bisericești și spre venoirea bisericii și a mănăstirei, precum este așezat la popii români, sârbi și greci, îndatinatul unul fiorin, care are de a se da, cu celelalte accidenții dela același Episcop și dela biserică să nu se răpească, pentru că afară de acestea alte venituri nu are. Și dacă cineva după cetirea acestora altcum va face, cele luate le va reîntoarce. Dat în cetatea Noastră Bălgrad în luna Decembrie 30, anul 1675. Și este subscrisă astfel: Mihail Apafi, și ceva mai jos: Francisc Lugași secretar, și cu sigilul întărit⁴⁾.

După aceasta Sava Brancovici mai câtigă o nouă diplomă de datul 12 August 1676 dela principele Apafi.

* Reproducere din Mitropolitul Sava II. Brancovici de V. Mangra.

¹⁾ N. Iorga: Sate și preoți, p. 70.

²⁾ Thallóczy: Az ál-Brankovicsok, Századok, 1888 p. 700.

³⁾ Thallóczy: Az Ál-Brankovicsok Századok, 1888, p. 698. Egy felől Brankovics Száva szivósán védelmezte egyháza függetlenségét, másrésztől Brankovics György, ki 1668-ban ismét portai szolgálathra lépett, igaz ügyesen meg tudta nyerni az oláh és moldvai vajdák pártfogását, úgy hogy Apafi véget vetet a támadásnak s 1675 dec. 30-án az oláhok, rácok és görögök egyházaának függetlenségét biztosította.

⁴⁾ „Speranța“. Arad, 1869 p. 159. Cipariu: Archiv. p. 651. Se află numai în traducere la Raici.

prin care se confirmă de nou privilegiile preoților români, poruncind tuturor dirigătorilor din țară și păstorilor bisericei săsești, ca pe popii românești să nu-i silească a da dijma ei să respecte privilegiile lor.

Iată cuprinsul diplomei:

„Noi Mihail Apași cu mila lui Dumnezeu craiul Ardealului, Domnul părților țării ungurești și Șpanul Săcuior etc. Credincioșilor noștri, generoșilor, egregiilor și nemeșilor, lui Grigorie Gilanda de Berniczháza mai marelui în Ardeal a dijmelor, lui Georgie Udvarheli de Vărad a tuturor bunurilor fișcușești prefătuș și a dijmelor vice-arendași. Așiderea și înțelepților și circumspecților magistrilor crăiești a orașenilor și județelor scaunelor săsești și dejmașilor celor mari și celor mici, cari sunt întru aceasta și cinstiților păstorilor bisericei săsești și tuturor altora cărora se cuvine sau se va cuveni a vedeă aceasta scrisoare a noastră, sănătate și mila noastră. *Popii românești cei din stăpânirea noastră ni-au dat zmerite rugăciunile sale, cumcă în privilegiile lor cele mai dinainte și în mila noastră cea făcută lor, nu țineti nici faceti a se ținea, ba încă smintiți și siliți să dea dejme, drept aceea milostivește și tare tuturor ori din ce rând mai sus zis zișilor credincioșilor noștri poruncim ca în obicinuitele lor cele mai dinainte privilegii și în mila și scuanța noastră, care am arătat către ei, să-i țineti și să-i apărați și să nu-i siliți a da dejmă, de vreme ce nici până astăzi staturile țării n'au stricat privilegiile lor, ba încă i-au ținut și întru acelea: almintrelea nefăcând după ce veți ceti aceste să le dați iarăși celui ce vi le-au dat. Dat în curtea noastră Gărgány Szent Imre în 12 zile alui August anul 1676¹⁾.*

(Va urma.)

Cuvântare ocazională.

Rostită la sfințirea noului edificiu școlar din Bărateaz, în 1/14 Octomerie 1906.

(Urmare și fine.)

Dar pedecile morale mi-au cauzat chiar multă supărare. Când s'a pus temei fondului școlar, vă veți aduce aminte, ce potop de vorbe, mai mult necuviincioase s'au vărsat asupra mea din partea multora dintre voi, iubiții mei frați! Și câtă împotrivire se desvâle în sinul membrilor acestei parohii înainte de darea în întreprindere a acestei zidiri! Acestea toate vă sunt binecunoscute. Și totuși, contrar acestor pedece de ordine morală dela început, ce mare schimbare a trebuit să observ mai târziu; spre marea mea bucurie, câtă bunăvoință am putut constată în voi, iubiților, la începerea și în decursul lucrărilor acestei zidiri! Insufletirea voastră pentru cauză a întrecut așteptările mele, încât pot să zic, că aici s'a adevărit axioma: „unde lipsa e mai mare, ajutorul lui Dumnezeu e mai aproape“. Astfel Dumnezeu bunul a vărsat de prisosit harul său peste noi și întreprinderea noastră; pentrucă: din slabi, ce eram, ne-a făcut tari și din răzleți ne-a făcut solidari.

Iată, ce am avut de zis. Iubiților, din istoricul punerei la cale a edificării școlaei noastre. Și când am făcut această dare de seamă retrospectivă, unicul scop mi-a fost, ca să recunoașteți ajutorul lui Dumnezeu, de care ne-a făcut părtași, și numele Lui să se mărească de noi și prin noi. Și am mai voit să înțelegeți că ce bine este a asculta de mai marii voștri și ce bine e a cultivă între voi buna înțelegere și dragostea

frățască, ca condițiuni atât de favoritoare pentru ajungerea oricărui scop nobil. Căci, în adevăr, călăuziți de aceste îndemnuri, voi ați săvârșit un lucru mare, mai mare de cum ați putea crede: v'ați făcut demni de numele cel bun al părinților voștri, cari între împrejurări neasămănat mai grele vi-au hărăzit moștenire scumpă 2 fortărețe: biserică și școală, în cari v'ați păstrat limba și legea strămoșască. Prin zidirea acestei școlae ați adăogat o peatră de întărire la trăinicia lor și ați mărit prin aceasta numele părinților voștri; v'ați purtat, Iubiților, ca fii cei buni, despre cari iată, cum se exprimă cronicarul nostru Nicolae Costin: „*feciorii cei buni adaugă și cresc numele cel bun al părinților lor și-l fac fără de moarte; iară cei rei ocărăsc și sting numele părinților lor*“. Dar v'ați ridicat și prețul vostru înaintea străinilor de limbă și lege, cu cari locuiți împreună.

Ca să puteți acum cunoaște măreția faptei voastre și din alte puncte de vedere, în cele următoare voesc a vă vorbi despre însemnătatea și caracterul acestei școlae.

II.

Mai mare bunătațe pe această lume nu-mi pot închipui, Iubiților, decât a da unui orb lumina ochilor, precum nici nu-mi pot închipui mai mare rău pentru un om ori altă ființă decât a fi orb; pentrucă: deși orbul de lumina soarelui în toate zilele e încunjurat, dar pentru aceea el e tot în întunec, pentru el nu este zi, ci numai noapte. Ceeace este pentru trup lumina ochilor, pentru suflet este lumina minții sau învățătura. Fără învățătura se învârte omul pe pământ fără să-l cunoască, vede corpuri cerești și fenomene fără să-și știe da seamă de ele, trăește sub legi dumnezeiești și omenești fără să le înțeleagă. Și dacă nici ceeace vede cu ochii trupești omul fără învățătura nu poste pătrunde, cum va putea străbate în tainele vieții cei sufletești a vieții cei viitoare, dacă nu și-a luminat mintea cu cunoștința de Dumnezeu și a virtuților creștinești? Da, Iubiților, omul fără învățătura e orb sufletește și prin urmare nevrednic de a-și implini chemarea pe pământ. Și eu pururea rog pe Dumnezeu să vă ferească de această orbire, care e neasămănat mai rea decât orbia trupului. Omul fără învățătura, dar înțeleg învățătura în spirit religios, cu greu se va deslegă de materie și să răvnească spre sfere mai înalte, să răvnească spre Dumnezeu, izvorul vieții și al fericirii. Și cine oare dă omului această lumină? Luminarea minții sau învățătura i-o dă omului școala. Școala este dară singurul mijloc, prin care își însușește omul cunoștințele de cari are lipsă, ca să trăiască fericit în viața aceasta și cea viitoare.

De aceea vedeți, Iubiților, că în toată lumea, în toate țările, în toate orașele și satele s'au înființat școlae, unde se propun învățăturile, de cari au oamenii lipsă în viață. De câte feluri sunt ocupațiunile oamenilor, de atâtea feluri sunt și școlaele. Prin urmare nu toate școlaele propun aceeași știință; bunăoară: în școala agronomică nu se propune industria; în cea industrială nu se propune comerțul; în pedagogie nu se propune medicina ș. a. m. d. Dar ori cât difer școlaele în ramurile științei profane, un ram de știință nu e permis nici uneia să-i lipsească și acel ram este știința religiunii. Căci fără religiune nu pot există statele și nu pot prosperă indivizii. Plato filozoful, desi eră păgân, a cunoscut că: „*religiunea este fundamentul statului*“; iar pentru noi creștinii religiunea înșamnă viață vecinică.

Școala poporului, care pune bază la toate cunoștințele este școala elementară. Fără această școală

¹⁾ S. Clain: Istoria Românilor, ms. t. IV, partea 8 §-ul 6. Vezi Adn. Nr. X.

nu-i permis să se lipsească comună pe pământ. Aici se propun elementele tuturor științelor lumești, dar și religiunea. Cu toate acestea deosebire mare există între școlile elementare. În patria noastră, unele dintre acestea le susține statul și se numesc școli de stat; altele le susține comuna politică și se numesc școli comunale; a treia categorie de școli o susțin comunele bisericesti sau confesiunea și se numesc confesionale.

Dacă v-aș întreba să-mi spunei, iubitorilor, care categorie din aceste e mai bună, oare știreați să-mi răspundeți? Ca să-mi puteți anticipa acest răspuns, trebuie să știți distinge și să știți, că numai acea școală poate fi mai bună, în care spiritul religios predomină. Școlile de stat și comunale nu-și bat capul cu religiunea; acelea urmăresc scopuri exluziv profane, nu religioase. Școlile confesionale însă pun deosebit pond pe învățătura religiunii. Pentru că numai aceasta îl face pe om desăvârșit și-l avântă la asemănarea cu Dumnezeu. De aceea școala confesională crește oameni religioși, cu frica lui Dumnezeu și îndreptați spre fapte bune. Din școala aceasta mai rar se recrutează făcători de rele ca: anarhiștii, nihilistii, furii, defraudatorii și alți făcători de rele de soiul acestora, cari nu cunosc frica de Dumnezeu. Pe când celelalte școli îl prepară pe om mai mult pentru această viață, pe atunci școala confesională prin educațiunea ei religioasă stăruie a crește bisericii creștini buni și statului cetățeni credincioși, dar prepară credincioși și pentru împărăția lui Dumnezeu. De aceea, nu fără temei școala elementară confesională se numește și fiica bisericii.

Vedeți, iubitorilor, pentru astfel de școală ați adus voi atâta jertfă materială și morală. Voi ați întărit moștenirea hărăzită de străbunii noștri, ca și fiii vostri să-și lumineze mintea și să-și adape sufletul cu apa cea vie, care curge pe canalul școlii noastre confesionale.

Valoarea școlii confesionale o veți înțelege și mai bine, dacă vă aduc aminte, că aceasta este școala pe care Hristos a întemeiat-o pe pământ. Și El anume a fost învățător și a avut învățăcei, iar învățătura propusă de El, o continuă în lume școala confesională, acea școală, care e dirijată de biserică. Si tocmai pentru acest motiv școala confesională trebuie prețuită tocmai ca biserică, și datorii suntem a jertfi pentru susținerea ei tot, ce ni-s'ar cere.

Dar mult s'ar putea încă zice la acest obiect. Eu cred însă, că m'am achitat și cu atât de îndatorirea ce mi-am luat, arătându-vă, că școala confesională este de preferit tuturor celorlalte, de orice caracter. Și cred, că m'ați înțeles. Totuși mai am de adăugat un cuvânt, ce vă îndatorește pe voi, iubitorii mei frați, față de școală, și acela este: că dacă ați adus atâtea jertfe până acum, faceți tot așa și pe viitor, dar asigurați succesul bun al școlii prin conlucrarea voastră ca părinți. Trimiteți pruncii regulați la școală și dați-le de acasă creștere familiară corăspunzătoare, deprinzându-i numai în moravuri bune creștinești și ferindu-i de moravurile cele rele. „Căci educațiunea atunci va putea fi cunoscută ca răspunzătoare la scopul ei, când cea familiară și cea publică se vor întretese în mod înțelept“, a zis înțeleptul Tomaseu.

Iubiți ascultători! Tot începutul, ca și tot sfârșitul lucrurilor cuvine-se să-l facem cu rugăciune către Dl puterilor, fără de știrea căruia, nici un fir de păr al capului nu ni-se clatină; de aceea cuvine-se să închei și eu cuvântarea mea cu rugăciune. Pentru neprețuitul dar și multa bunătate de care ne-am făcut

părtași la reactivitatea institutului nostru de cultură, lui Dumnezeu i-se cuvine mulțămîntă; dar fără de scutul lui cine s'ar putea lipsi și în viitor? Deci iubitorilor, împreunați mâinile voastre și uniți-vă cu mine în rugăciune umilită de mulțămîntă și de cerere:

Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule al lui Dumnezeu și Învățătorul omenimei! Ca niște învățăcei ai Tăi, tie am urmat; întru numele tău ne-am botezat, din a Ta învățătura ne-am adăpat și iată, prin ajutorul Tău cu credință, cu iubire și nădejde am alergat, până azi, pe calea mântuirii. Tu ne-ai dat nouă cinci talanți și iată că lucrând cu ei am mai dobândit cinci talanți. Această școală este rodul câștigat cu talanții ce Tu ni-ai dat; de aceea Tie-ți mulțămim. Dar' iarăși Tie Ti-o închinăm, că spre a Tu mărire și spre a noastră mântuire s'a ridicat. Ocrotește-o și o scutește de toate primejdiiile și binecuvântă-o pe ea cu Duhul Tău cel sfânt, ca toți câți vor scăpa sub acoperământul ei să se inspire, de preceptele, care tu le-ai învățat. Bunule Învățător! Fă, ca școala aceasta să fie spre tăria sfintei Tale biserici din această parohie, în care să crească creștini buni, cetățeni credincioși și suflete nobile, demne de a întru întru împărăția Ta! Fie voia Ta, Doamne, precum în cer, așa și pe pământ! Amin.

Nicolae Crișmarin
paroh.

CRNOICA.

Sf. Andrei, ziua aniversară a marelui nostru mitropolit Andrei Baron de Șaguna, s'a serbat în Arad prin parastas, ținut la căpela seminarială, asistând P. S. Sa Domnul Episcop diecezan, școala noastră centrală cu corpul său profesoral și elevii, cum și alt public.

Serviciul divin l-a oficiat spiritualul seminarial Al. Vesalon și diaconul Dr. T. Botis.

După serviciul divin, la care corul seminarial, condus de dl T. Lugojanu a întonat înduioșătoarele cântări și răspunzorii mortuare, conducătorul societății de lectură a tinerimei, Sever Secula, profesor, face apologia ilustrului arhieru Andrei. Prof: Secula prin discursul său avântat, plin de frumseți oratorice și dominat de timbrul sentimentului de pietate față de marea figură istorică alui Șaguna, a înduioșat auditorul până la lacrimi.

Elevul Il. Sârbu din despărțământul teologic citește o conferență de comemorare despre marea răposat, primul Arhiepiscop și Mitropolit al reîntemeiatei noastre Mitropolii.

Hirotonire. P. S. Sa a hirotonit întru preoți la: 9 l. c. pe Alexandru Drimba pentru parohia Cetea; la 11 l. c. pe Ioan Popoviciu pentru parohia Almas, și la 13 l. c. pe Ioan Popescu pentru parohia Toracul-mare.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna“ a ținut Ședință publică Mercuri, în 29 Noemvrie v. 1906 în memoria Marelui Arhieru Andrei în sala cea mare a Seminarului Andreian din Sibiu, cu următorul program: 1. Deschiderea ședinței prin președintele societății. 2. „Imn religios“, cor. bărbătesc de A. Bena. 3. „Cuvânt ocazional“, rostit de Ștefan Hărăgușiu, cl. c. III-lea. 4. „Noaptea“, cor bărbătesc de F. Schubert. 5. „Stăruința poporului român în ortodoxie“, disertație

de Vasile Păltinean, cleric c. III-lea. 6. „Horă“, cor. bărbătesc de * * *. 7. „Doina“, poezie de G. Coșbuc, declamată de George Miha, pedagog c. III-lea. 8. „Quodlibet“, putpuriu pentru orchestră, de I. Mureșian.

Sfințire de biserică. Comuna gr. or. rom. Apateul-român (com. Bihor) renovându-și biserica, — în 12/25 Nov. a. c. a sfințit-o, prin esmisul Consistorial P. O. Dn A. Munteanu alui Vasile cu asistența preoților Nicolae Bogdan din M. Lazuri, Petru Bogdan din Siumuj, Ioan Andreiu din Păușia, George Serb din Leș, Ioan Danciu din Chisrigd și Ștefan Făt din loc.

Ziua de 12/25 Nov. a fost o zi de bucurie, pentru acest popor, pentru că P. O. D. A. Munteanu cu ade-vărata-i elocință păstorcască a mișcat și inima cea mai impetrită, storcând din ochii tuturor lacrimi de bucurie. Răspunsurile corale le-au cântat elevii școlari cu precizie. P. O. D. A. Munteanu ca păstorul cel bun s'a îndreptat către elevi, încurajându-i la muncă și alipirea lor către sf. biserică. Venim deci poporul acestei parohii și pe aceasta cale a-i mulțami P. O. D. protopop pentru conducerea sfințirii, pentru învățătura ce ne-a dat, și pentru osteneala ce și-a luat a ne ferici pe noi cei săraci. Mulțămim și sfinților părinți ce ne-au cercetat, dorind tot binele tuturor acestor st. Domni cari ne-au împodobit biserica cu obiecte de serviciu, anume:

1. P. O. D. Toma. Păcala protopopul Orășii-mari a donat icoana lui Iisus și sf. Mariei în preț de 24 cor.
2. Deutch Armin notar în loc a donat icoana sf. Nicolae în preț de 13 cor.
3. Teodor Popa Otlăcanul econom în Apateul-român a donat un stihar în preț de 10 cor.
4. Emilia Făt a donat două acoperemante în preț de 8 cor.
5. Floarea Budai servitoare a donat 3 perdele în preț de 42 cor.
6. Văd. Lichtman Antal și fiica sa a donat acoperemântul de pe prestol din catifea roșu închis în preț de 40 cor.
7. Belényesi Agnes a donat un acoperemânt alb de 10 cor.
8. Maria Gaje servitoare a donat mânecări în preț de 3 cor.
9. Comerciantul Klein Samuil din Oradea a donat 4 lumini în preț de 8 cor.
10. Floarea Țițiu a donat o cămașă de ministranți în preț de 5 cor.

Pentru toate acestea donări, primească donatorii dela noi mulțămirile noastre. Dat în Apateul-român, în 9 Dec. n. 1906, în numele comitetului parohial: Ștefan Făt, par. Teodor Jernea, episcop I. Dimitrie Filimon epit. II.

Lucru de laudă. Ni-se cere să publicăm următoarele: Rog a da loc în preșutul organ „Biserica și Școala“ următoarelor comunicate: Marți în 21 l. c. v. la serbarea „Intrării în Biserică“ au cântat Irmosul în sf. biserică elevele dela clasa învățătoarei Mărioara Bogdan și anume: Mărina Biaz alui Jiva, Tasia Bogdan alui Dămian, Elena Miescu alui Vasile, Catița Boariu alui Iuon, Ana Boariu alui Dămian, Persida Milutin alui Șteva, Eva Miloș alui Iuon, Eva Andraș alui Andrii și Sofia Miloș alui Moise. — Aceste eleve au fost instruate de bătrânul preot venerabilul părinte Andreiu Fizeșan, cântând în corul bisericesc cu o precizie admirabilă, făcând onoare și bucurie întregii comune bisericești, meritând venerabilul nostru părintele Andreiu Fizeșian pentru osteneala sa dată cu instruirea Irmosului toată lauda și recunoștința. Solo la „glasul ingerului“ l-au cântat elevele Mărina Biaz, Tasia Bogdan și Elena Miescu, cu o precizie artistică ca și când ar fi fost un cor ingeresc; — dar și celelalte eleve încă s'au distins admirabil, dând sucurs la cântarea Irmosului și vrednică domnișoară Mărioara Bogdan învățătoare și Em. Barbulescu învățător, care dimpreună cu părintele Fizeșan au secundat frumos. Cântarea aceasta într'adevăr a fost înălțătoare. Pesac la 24 Nov. v. 1906. Cu distinsă stimă *Ilie Danu* virilist.

Concurs. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român va da pentru anul școlar 1906—1907 șase stipendii de câte 300 cor. din „Fundațiunea Ioan Petran“, pentru șase studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cererile pentru aceste stipendii se vor înainta Comitetului central al Asociațiunii din Sibiu (Nagyszeben) Str. Morii Nr. 6, până la 1 Ianuarie st. n. 1907 însoțite de următoarele acte: a) Certificat de paupertate și b) Certificat de studiu (index în original sau în copie legalizată). Cei împărtașiți de stipendii vor fi obligați a lua parte la masa studenților academici din Cluj. Cererile intrate după termenul de 1 Ianuarie 1907, nu vor fi luate în conziderare. Sibiu din ședința com. central al „Asoc. pentru literatura română și cult. pop. român“, ținută în 6 Dec. 1906. *Iosif Sterca Șututu.* Oct. *Tăslăuanu* secretar.

Poșta Redacției.

Pr. G. Ioan, Sabolciu. Nu s'a putut publică din cauza aglomerării de material, care este încă mare.

Cronică bibliografică.

Prelegeri academice, din Teologia morală ortodoxă, de prof. Dr. Emilian Voiutski. Volumul I (Introducere). Cernăuți 1906. p. 269. Prețul 6 cor.

Este o carte, care a fost așteptată cu interes, opera eminentului profesor dela facultatea teologică ortodoxă din Cernăuți (Bucovina), și promitem a reveni asupra ei.

Viața, amorul și moartea, apărut în editura „Bibliotecii pentru toți“ și datorit traducerei d-lui Constantin Pestreanu formează un prețios indicator, pentru origine voește să cunoască o parte din adâncă și originala filozofie a lui Schopenhauer. Traducerea e făcută cu îngrijire, maximele și cugetările filozofului fiind redade exact, și e menită să atragă atențiunea tuturor cercurilor noastre culturale. Prețul 60 bani. Cererile se fac pe adresa Bibliotecii editoare Leon Alcalay la București. Catalogul complet al acestei biblioteci, ce cuprinde peste 250 volume din operele de căpetenie ale scriitorilor români și streini. Se trimete gratis și franco la cerere.

Viața Românească (Iasi) nr. 9. cuprinde între numeroase și prețioase articole și studii: Rolul medicinei, față cu boalele cari izvoresc din starea economică a săteanului, de dl Dr. N. Lupu. — Diverse cronice, literare, politice, dela Români de pretutindenii. etc. — Recenzii și informații prețioase asupra mișcării intelectuale, la popoarele culte.

Junimea literară III. 12 are următorul sumar: Sonet, Leandru. A ajungé (specimen din „Dicționarul limbei române“). Dr. S. Pușcariu. Zbuciumare, V. Loichiță. Basmul meu, Ana Conta-Kernbach Dr. I. G. Sbiera Lazar Nicol. O, du-mă sus V. Loichiță. O zi însemnată la Iasi, G. Rotariu-Rotică. Dări de seamă, Victor Morariu. Notițe bibliografice. Redacția și Administrația: Suceava (Bucovina) strada Șterza Nr. 655. Recomandăm cetitorilor noștri aceasta prețioasă revistă.

Albina X. 8. G. Coșbuc, întoarceți-vă inima spre Dumnezeu. Desvelirea momentului lui Traian la Brăila. Recenzementul fiscal. St. Neculcea, Serbătoarea păsărilor și pomilor. Brăila. C. M. Simionescu, Cum să îngrijim caii. Serbarea Regimentului 6 (Bustul maiorului Ene

† 1878). Dr. Lux, Cei din urmă bizoni din Europa. V. S. Moga, Cronica agricolă, etc. Varietăți, Ilustrațiuni. Sfaturi.

Nr. 9. General P. V. Năsturel, Inscricțiuni vechi la biserica din Fierăști. Sofia Nădejde, Rușinea satului. Diac. Răiciulescu, Cuvânt la Sf. Nicolae. Creștinismul în Dobrogea. O serbare românească în Budapesta. C. M. Simionescu, Cum să îngrijim caii. Vapoarele maritime române. V. S. Moga, Lucrările agricole din Decembrie. Varietăți, etc.

Revista Asociației Învățătorilor Nr. 6: Planul nostru, Mai mulți învățători. Învățătorul (versuri). Frica, de T. C. Ionescu. Despre unele propuneri, Marinceaș. Iar chestia orariului, de Maria Țintilă. Schiller-Alexandri-Eminescu, Salvin. Ținta școlii începătoare sătești, Măjeru. Unde-i vina? Elena Ciorănescu. Miscellanea, Hazuri dăscălești.

Tovărășia, foaie economică, ce apure ca adaus la „Libertatea” din Oraștie, e un organ foarte prețios pentru propagarea formării tovarășiilor economice țărănești. O recomandăm îndosebi tuturor frunțașilor dela sate.

Prin Inalta rezoluție, a Ven. Consistor diecezan Nr. 1755/906, s'a decretat sistemizarea unei capelanii temporale pe lângă veteranul paroh Toma Micșa din Alioș, protoprezviteratul Lipovei, deci pentru ndeplinirea acestei capelanii temporale, se escrie concurs cotermin de **30 zile** dela prima publicare în foaia diecezană „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu aceasta capelanie sunt: 1. Una sesiune parohială (30 jugh. catastrale). 2. Un intravilan de un jugh. catastral. 3. Birul și ștolele uzuale. Din toate aceste venituri, capelanul va folosi jumătate, pe cât timp va fi în viață parohul Toma Micșa, având a solvi și dările după partea sa de beneficii, ear după moartea parohului, capelanul va deveni paroh, conform §-lui 4 din Regulament.

Alegândul capelan va avea să provadă și catihizarea în ambe școlile noastre din Alioș, fără alta remunerație. Dela recurenții se recere cvalificare de cel puțin pentru parohii de cl. II, iar recurenții cu cvalificare de cl. I vor fi preferiți.

Recurenții se avizează, ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise de cvalificațiune adresate comitetului parohial din Alioș, să le înainteze până la terminul sus indicat, subscrisului protoprezviter în Lipova (Lippa) precum și să se prezinte cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii, în sfânta biserică din Alioș în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și a se face cunoscut poporului. Alioș, 10 Septembrie 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Voicu Hamsea protoprezviter gr.-or.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea în mod definitiv a vacanțelor posturi de învățători dela școlile confesionale din Fădimac, Ficătar și Iersnic, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”. Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Fădimac: 1. în bani gata 600 coroane. 2., pentru conferențe învățătoarești 20 coroane. 3., pentru scripturistică 20 coroane. 4., uzufructul dela 3 jugăre

pământ școlar în preț de 36 cor. 5., locuință în natură cu intravilan de 1200 □, 6., dela înmormuntare cu liturgie 1 cor., simplă 40 fil., 7. 24 metri lemne, din cari jumătate pentru încălzirea salei de învățământ.

II. Ficătar: 1., în bani gata 388 coroane; 2., pentru conferență 10 coroane; 3., pentru scripturistică 10 coroane; 4., 6 măji metrice grau, 6 cucuruz; 5., 2 jugăre pământ estravilan; 6., locuință în natură cu intravilan de 1 jugăr; 7., 22 metri lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

III. Iersnic: 1., în bani gata 270 cor.; 2., în naturalii de fiecare număr de casă (120 numeri) 7½ litre grâu și 15 litre cucuruz; 3., pentru conferență 12 cor.; 4., pentru scripturistică 10 cor.; 5., pentru adnarea generală 8 coroane; 6., pentru curatorat 20 cor. 7., pentru lemne din cari este a se încălzi și sala de învățământ 60 coroane; 8., locuință în natură cu intravilan după lege; 9., dela înmormantări, unde este poftit de om mare 2 cor. de prunci 40 fileri.

În toate trei locurile, la cvincvenal se poate reflectă, numai după 5 ani de serviciu conzecutiv în postul din cestune.

Reflectanții, petițiile concursuale, instruate cu documentele recerute, au să le aștearnă, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Bélinecz, Temes-megyé), comitetelor parohiale din amintitele parohii, având a se prezenta în terminul concursual, în vre-o Duminecă sau într-o sărbătoare în sf. biserică spre a-și arată îndemănătatea în tipic și în cântările bisericesti.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: Gerasim Sârbu, protoprezviter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școlagr. or. rom. din Mădăras, devenită vacantă prin penzionarea învățătorului Iosif Silaghi, se escrie concurs cu termin de alege pe **17/30 Decembrie** a. c. Dotațiunea învățătoarească este: 1. Salar în bani 184 cor. 2. Relut pentru lemne învățătorului 108 coroane. 3. 16·80 hl. grâu săcăreț à 10 cor. 168 cor. 4. 7·20 hl cucuruz à 8 cor. 60 cor. 4 fil. 5. 3 jugăre catastr. 1127 □ pământ arător și 1 jugher livadă à 16 cor. 76 cor. 6., una cânepiște 8 cor. Competința de pășunat pentru 6 vite 24 cor. de tot 628 cor. 4 fil. Afară de aceste cortel liber cu intravilan de 661 □. Pentru încălzirea salei de învățământ se îngrijește comuna bisericăască.

Alesul învățător va avea să provadă cantoralul precum și instruarea elevilor școlii de repetițiune fără alta remunerațiune; stolele cantorale: dela mort mare 3 cor. cu liturgie 4 cor. dela mort mic; cununie și maslu 80 fileri. La cvincvenal va avea drept numai după cinci ani de serviciu prestat în parohie.

Ceice doresc a ocupa aceasta stațiune sunt poftiți ca recursurile ajustate cu documentele prescise, adresate Comitetului parohial din Mădăras, să le aștearnă. P. O. Oficiu pprezviteral în Méhkerék, iar în restimpul concursului să se prezenteze în sf. biserică din Mădăras, pentru a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial din Mădăras, ținută la 2/15 Noemvre 1906.

Ioan Teorean
preș. com. par.

În conțelegere cu mine: Nicolae Roxin protoprezviter.

—□—

3—3